

Forhold er ikke længere til Stede. Ingen kan paavise en rimelig Grund til, at Danmark skulde komme i en ekseptionel gunstig Stilling i Forhold til Verdensmarkedet. Et andet Moment, som kunde tænkes at lette i alt Fald Stattebyrden i Landet, er Ophævelsen af den beværnede Fred; men tror nogen for Alvor paa, at den hurtig vil blive ophævet? Det er naturligvis et Spørgsmaal, hvor de forskellige individuelle Opsatser gøre sig stærkt gældende, fordi det drejer sig om Duffer, som gaa i den ene eller den anden Retning. Men hvis man tror, at der ad den Vej skal kunne ske Lettelser, vil jeg i alt Fald ønske, at man vil fremsætte og begrunde det. Et tredje Moment maa ikke glemmes: Vi ere et lille Land, vi ere blevne mindre og mindre i Aarenes Løb; vi trykkes fra alle Sider og kunne ikke vente at slippe for den almindelige Skæbne, at naar man er blevet lille, og det er gaaet tilbage for en, saa har man vanskeligere ved at hæve endog sin Ret end under de modsatte Forhold. Det er nu en Gang Verdens Løb, det er en Ulykke for et Land, at miste Territorium og Befolkning, ellers vilde der ikke føres saa blodige Krige derom, som der bliver ført; men naar det først er sket, er det klart, ogsaa med Hensyn til den fremtidige økonomiske Udvikling, at saa saa vi paa alle Punkter at føle, hvor svag vor Stemme er lige over for de store Lænder, naar deres Interesser komme i Modstrid til vore, og jeg ser ikke nogen Udflugt til at vente noget andet i Fremtiden. En Regering med Dydighed og Sniidighed kan maasse afhjælpe en og anden Ulykke; men den kan ikke i væsentlig Grad forandre de bestaaende Forhold. Vi se jo, hvorledes alle vore Nabolænder, paa England nær, som dog ogsaa har forladt de gamle Frihandelsprincipper i enkelte Retninger, have omgivet sig med Toldmure, som have voldt os Tab, og vor Nøst i saa Henseende formaar aldeles intet. Det forekommer mig derfor, at det vilde være at spaa Landbostanden en bedre Udflugt, end der er Grund til at tro paa, naar der haabes paa en virkelig større og varig Bedring i Verdensforholdene og derfor en Afhjælpning af de Under, som have en mere universel Art. Konsekvensen deraf er, at man i Stedet for at sætte sit Haab alt for meget til Statsforanstaltninger maa sætte det til Nationens egen Energi. Vi have haft ulykkelige Tider før, i Tyverne var det langt værre end nu, og det danske Landbrug rejste sig fra den ulykkelige Stilling, men kun ved, at de Under, som maatte udvikles under disse Forhold, bleve udviklede. Det er en Selvsølge,

at Staten maatte træde til i mange Tilfælde; men det var først og fremmest Befolkningen, som ved sit Arbejde, Energi, Nøjsomhed og Sparommelighed maatte hæve Stillingen. Derfor forekommer det mig, at det, som først og fremmest maa kræves fra Statens Side, naar Hovedvægten skal lægges paa Befolkningens egne Bestræbelser, er Forsigtighed med de offentlige Udgifter. Hvad man kan tillade sig under opadgaaende Konjunkturer, kan man ikke tillade sig under vanskelige Forhold som dem, vi nu leve under, og jeg vil tillade mig, da det dog er et Spørgsmaal, der ogsaa har aktuel Betydning, at nævne nogle af de Forhold, som staa paa Dagsordenen og ere under Diskussion, og med Hensyn til hvilke det forekommer mig, at der bør vises Forsigtighed. Det første Punkt, jeg ønsker at nævne, er den store ny Frihavn, som er bleven anlagt. Jeg vil for mit Vedkommende ikke fralægge mig Ansæret for at have stemt for dette Projekt, idet jeg dog for mit personlige Vedkommende vil hævde, at da dette Spørgsmaal var under Debat, og Agitationen for det rejste sig, hævdede jeg, hvor jeg kunde, at man skulde begynde smaat og være forsigtig, thi ingen vidste, hvorledes Resultatet vilde blive, idet jeg udtaalte — og denne Anstuelse vedtender jeg mig endnu — at var det naturligt for København at saa en Frihavn, vilde Handelen nok vide at udnytte den gunstige Plads, uden at man behøvede at anvende alt for mange store Befolkninger paa Forhaand paa det uviste. Selvsølgelig indrømmede jeg, at der var Krav fra de handlendes Side, som ikke maatte tilidestaaes, og at disse maatte kræve betydelige Beløb, var der jo paa Forhaand ingen Tvivl om. Jeg ønsker fra min Side ingenlunde at fremsætte nogen Kritik af, hvad der er sket; jeg har ligesom alle andre været bekhvret for Københavns Fremtid. Jeg har som andre ikke kunnet undlade at tænke paa, hvad der skal blive af denne store By med sine c. 400,000 Mennesker, hvis vi fra alle Sider blive trykkede ved den flensvig-holstenske Kanal og andre Foranstaltninger, og hvis Udlandet virkelig skulde lede Handelen ogsaa blot delvis bort fra de danske Kyster og Farvande. Det forekommer mig, at Spørgsmaalet har saa stor finansiel Betydning, at jeg vilde ønske, at man i Stedet for altid at saa tekniske Oplysninger om den Slags Anlæg, f. Eks. fra den højtærede Minister og andre kompetente Folk — her er jo ogsaa Repræsentanter for Handelsstanden — sit Oplysning om, hvilke Udgifter, der ere til, at denne Frihavn vil kunne blive